

Häpeä tyttö!

Kirjallisuuskatsaus tyttöjen moninaisesta suhteesta pornoon

Sosiaalitieteiden
kandidaatin tutkielma

Laatija:
Elli Kuusniemi

3.5.2024

Turku

Kandidatutkielma

Oppiaine: Sosiaalitieteet

Tekijä: Elli Kuusniemi

Otsikko: Häpeä tyttö! Kirjallisuuskatsaus tyttöjen moninaisesta suhteesta pornoon

Ohjaaja: YTT Heidi Elmgren

Sivumäärä: 33 sivua

Päivämäärä: 3.5.2024

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelen integroivan kirjallisuuskatsauksen menetelmin tyttöjen ja pornon suhdetta sekä selvitän, millä tavoin porno voi muokata tyttöjen suhdetta seksuaalisuuteen ja seksiin. Aineistona hyödynnän aikaisempaa aiheesta tehtyä vertaisarvioitua tutkimusta eri tieteellisistä tietokannoista. Teoriapohjana tutkielmalleni toimi laajempi pornon tutkimus. Tutkielman tavoitteena on pyrkimys luoda uutta tietoa ja ymmärrystä tyttöjen kokemuksista pornoistuneessa yhteiskunnassa.

Kirjallisuuskatsauksen tulokset ovat moninaisia. Havaitsin, että porno on yhä merkittävämpi osa nykyaikaista mediakulttuuria, ja yhä useammat tytöt kuluttavat sitä, vaikka se saatetaankin yhä mieltää vain poikien asiaksi. Porno voi vaikuttaa tyttöjen käsityksiin seksistä ja seksuaalisuudesta monin tavoin, sekä positiivisesti että negatiivisesti, mutta pääosin tytöt osaavat erottaa pornon oikeasta seksistä ja tiedostivat pornon kulutuksen mahdolliset haitat esimerkiksi kehonkuvaan. Monet tytöt ovat kohdanneet häpeää liittyen pornon katseluun, mikä johtuu pääosin yhteiskunnan asettamista sukupuolirooleista ja -normeista. Pornon kulutus ei mahdu vallitsevaan käsitykseen ”hyvän tytön” roolista, mikä yhdessä omien feminististen arvojen ja pornoteollisuuden ristiriitaisuuden kanssa voi luoda häpeän kokemuksia erityisesti pohjoismaalaisille tytöille.

Toisaalta pornon katselu myös voi voimaannuttaa tyttöjä lisäämällä seksuaalista itsetuntoa ja tarjoamalla uusia ideoita seksiin. Voimaantuminen saattaa helpottaa seksistä puhumista ja kommunikointia sekä vähentää sukupuoliroolien noudattamista. Lisäksi porno saa tyttöjen kokemuksissa myös seksuaalikasvattajan roolin. Porno opettaa seksiteknikoita ja lievittää ahdistusta seksiin liittyen, mutta toisaalta myös saattaa luoda haitallisia seksuaalisten tilanteiden käsikirjoituksia, jotka saattavat häiritä seksistä nauttimista ja omien rajojen tunnistamista.

Tutkielman tulokset osoittavat, että on tärkeää tarkastella pornon vaikutuksia tyttöjen näkökulmasta ja tarjota heille tukea pornoistuneessa yhteiskunnassa. Aiempi tutkimus pornosta on kohdistunut pitkälti poikiin tai aikuisiin, minkä takia lisätutkimus tällä alueella on tarpeen ymmärryksen lisäämiseksi ja tyttöjen hyvinvoinnin tukemiseksi. Tutkielman perusteella porno ei ole enää vain poikien asia, vaan se kuuluu yhä enenevässä määrin myös tytöille.

Avainsanat: porno, tytöt, seksuaalisuus, seksi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Porno	7
2.1	Mitä porno on?	7
2.2	Pornon tutkimus	8
2.3	Pornoistuminen	9
2.4	Pornon katsomisen vaikutukset	10
2.4.1	Poikien suhde pornoon	11
2.4.2	Pornon positiiviset puolet	12
3	Tutkimusasetelma	14
3.1	Tavoitteet	14
3.2	Menetelmät	14
3.3	Aineisto	15
4	Tyttöjen ja pornon suhde	17
4.1	Pornon ja seksin selvä ero	17
4.2	Tyttöjen voimaantuminen pornon avulla	18
4.3	Häpeä: pornon vai yhteiskunnan syy?	20
4.4	Porno seksin mallina	22
5	Johtopäätökset	25
	Lähteet	28
	Liitteet	34
	Liite 1. Aineisto	34

1 Johdanto

Seksi ja seksuaalisuus ovat aina olleet tärkeä osa kulttuuria ja yhteiskuntia sekä kaikkien ihmisten arkea. Vaikka seksi itsessään on normaali ja jopa positiivinen asia, liittyy siihen myös negatiivisia puolia. Esimerkiksi erityisesti naisten ja tyttöjen kehojen voidaan katsoa olevan yhä enenevässä määrin vahvasti seksualisoituja, ja tätä hyödynnetäänkin jatkuvasti esimerkiksi mainonnassa ja elokuvissa (ks. esim. American Psychological Association, Task Force on the Sexualization of Girls 2007; Keller, Walker & Reutner 2020). Seksistä ja seksuaalisuudesta keskusteltaessa esiin nousee usein myös porno, jonka vaikutusta yhteiskuntaan ei voida kiistää. Porno ja myös seksuaalisuus itsessään ovat suhteellisen tavallisia asioita, mutta niihin liittyy yhä vahvoja tabuja, minkä takia niistä puhuminen on monille hankalaa. Koska tutkimusten mukaan porno voi olla läsnä jo hyvin nuorten lasten elämässä (ks. esim. Sørensen & Knudsen 2007), on aiheesta kuitenkin tärkeä puhua ja herättää keskustelua.

Alati digitalisoituva maailma ja internetin parempi saavutettavuus ovat muuttaneet selvästi etenkin nuorten ihmisten elämää. Yhtenä suurena muutoksena voidaan nähdä pornon helpompi saatavuus, minkä kulutuksen vaikutukset voivat olla hyvinkin suuria herkässä nuoruusiässä, jossa seksuaalisuus ja minäkuva vasta muotoutuvat. Seksuaalisuus on ominaisuus, joka kuuluu kaikille aina pienistä lapsista vanhuksiin asti. Seksuaalisuuden kehitys alkaa jo hyvin nuorena, minkä takia on tärkeää, että turvalliset aikuiset pyrkivät tukemaan lapsen kehitystä, ja toisaalta myös suojelemaan ikätasoon sopimattomalta sisällöltä tai tiedolta, kuten pornolta. (Väestöliitto 2024.)

Murrosiässä nuoren seksuaalinen kehitys etenee nopeasti esimerkiksi kehon ja hormonien tuotannon muutosten takia. Suunnilleen 12–20 vuoden iässä seksuaalinen minäkuva alkaa kehittyä ja vahvistua, minkä takia murrosikä onkin niin tärkeässä osassa nuoren tulevaa seksuaalisuuden kehitystä. Tässä iässä nuoret törmäävät usein myös ensimmäisiä kertoja pornoon. Porno voi näyttytyä monille lapsille ja nuorille helpoimpana tapana saada tietoa seksistä ja sen harrastamisesta, ja vaikka monet ymmärtävätkin sen olevan fiktiivistä, saattaa se silti luoda paineita tai aiheuttaa ahdistusta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2023.) Vapaaehtoisen pornon ääreen hakeutumisen lisäksi nykyään monet altistuvat sille myös vahingossa. Esimerkiksi eräässä espanjalaisessa tutkimuksessa 88,2 % kyselyyn vastanneista nuorista kertoi törmänneensä pornoon internetissä vahingossa. Saman tutkimuksen mukaan

vastaajien ensimmäinen tahaton altistuminen pornolle oli tapahtunut keskimäärin 12-vuotiaana. (Ballester-Arnal, Gil-Julia, Elipe-Miravet, Giménez-Carcía & Gil-Llario 2023). Tarkkaa arviota iästä, jolloin nuoret ensimmäisen kerran katsovat pornoa ei ole, sillä tutkimustulokset vaihtelevat paljon. Kuitenkin esimerkiksi Sørensenin ja Kjørholtin vuosina 2004–2006 toteutetun yhteispohjoismaisen kyselytutkimuksen mukaan suurin osa pohjoismaisista lapsista katsoo pornoa ensimmäistä kertaa jo 12–14-vuotiaana (Sørensen & Knudsen 2007, 16). Myös tuoreemmassa yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa havaittiin, että lapset katsovat ensimmäisen kerran pornoa keskimäärin 12-vuotiaana (Robb & Mann 2022, 5).

Vaikka porno liitetään usein vahvasti vain miehiin ja poikiin, myös tytöt ja naiset kuluttavat sitä yhä enemmän. Esimerkiksi yhden suosituimman pornosivuston, PornHubin, mukaan vuonna 2023 sen käyttäjistä noin 36 % oli naisia. Luku on noussut 12 prosenttiyksikköä vuodesta 2015, joten naisten pornon kulutus on selvästi lisääntynyt ainakin kyseisellä sivustolla. PornHubin mukaan maiden välillä on kuitenkin suuria eroavaisuuksia naisten pornon kulutuksessa. Esimerkiksi Filippiineillä PornHubin käyttäjistä jopa 58 % oli naisia vuonna 2023, kun taas Egyptissä ja Saksassa vastaava osuus oli 26 %. (PornHub Insights 2023.) Suomessa jonkinlaista pornoa oli vuonna 2015 katsonut alle 25-vuotiaista naisista noin 71 %, ja vastaava luku alle 50-vuotiailla naisillakin oli jo noin 60 % (Kontula 2017).

Tutkimusta pornosta ja pojista on tehty suhteellisen paljon, mutta tyttöihin kohdistuva tutkimus on jäänyt pienemmälle huomiolle. Voisi kuitenkin olettaa, että porno ja pornoistuva maailma vaikuttavat tyttöihin ainakin yhtä paljon kuin poikiin, sillä hekin ovat kasvavia nuoria, ja näin ollen alttiita ympäristön vaikutteille. Oletan, että vaikutukset tyttöihin voivat olla suuria myös esimerkiksi siksi, että pornon ja toisaalta myös pornoistuneen median esittämä naiskuva on usein yksipuolinen ja esineellistävä. Lisäksi porno saattaa olla monille ensikosketus seksiin ja seksuaalisuuteen, jolloin pornossa näytelty seksuaalinen kanssakäyminen voi näyttäytyä niin sanotun oikean seksin esikuvana (ks. esim. Nuortennetti 2023). Todellisuudessa valtavirtaporno harvoin kuvastaa todellista seksiä (ks. esim. Paasonen 2015, 10), mikä saattaa aiheuttaa jopa vaarallisten toimintamallien kehittymistä.

Tässä tutkielmassa tarkoitukseni on kirjallisuuskatsauksen avulla tutkia pornon ja pääosin alle 20-vuotiaiden naisten, joihin viitataan jatkossa yhteisesti tyttöinä, suhdetta. Lisäksi olen kiinnostunut erityisesti siitä, muokkaako pornon katsominen tyttöjen suhdetta seksiin ja seksuaalisuuteen. Keskityn lähinnä tyttöjen kokemuksiin, sillä poikia ja miehiä koskevaa

tutkimusta löytyy enemmän, ja koen tiedon lisäämisen nimenomaan tyttöjen kokemuksista tärkeäksi. Käsittelem tutkielmassa pääosin internetpornoa.

2 Porno

2.1 Mitä porno on?

Porno on hyvin laaja käsite, mutta yksinkertaisena määritelmänä sille voidaan pitää seksuaaliseen kiihottumiseen tähtäävää sisältöä (Spišák 2024). Pornoa tehdään nykyään lähes kaikesta, ja sitä on saatavilla kaikkialla ja kaikille. Suosittuja pornogenrejä ovat esimerkiksi *latina* (latinalaisamerikkalainen), *hentai* (japanilainen piirretty porno), *milf* (mother I'd like to fuck), *step mom* (äitipuoli) ja *anal* (anaaliseksi) (PornHub Insights 2023). Pornokategoriat voivat siis perustua esimerkiksi etnisyyteen, ihonväriin, sukulaissuhteisiin, ikään tai eri ruumiinosiin. Koska porno harvoin kuvastaa niin sanottua oikeaa tai todellista seksiä, voi sitä katsoessa törmätä asioihin, joita ei välttämättä uskoisi edes olevan olemassa. Pornoon suhtaudutaan usein yksipuolisesti, ja monet määrittelevät sen yksinomaan hyväksi tai pahaksi. Porno on kuitenkin esimerkiksi komedian tai kauhun tavoin yksi genre, ja sen sisällä on loputtomasti vaihtelua aina harrastelijoiden tekemästä pariskuntapornosta orgioihin ja laittomiinkin akteihin, kuten eläinpornoon, asti. Joillekin porno edustaa taiteenlajia, joka mahdollistaa seksuaalisen itseilmaisun, toisille porno on arkipäiväinen osa elämää ja joillekin se voi näyttytyä kulttuurin alhaisimpana ja moraalittomimpana muotona, jolta erityisesti lapsia ja nuoria tulisi suojella. (Paasonen 2015, 17–18.)

Porno on monin paikoin määritelty vain aikuisille sopivaksi, minkä takia esimerkiksi Suomessa pornovideot on kielletty alle 18-vuotiailta (Spišák 2024). Videomuotoisen pornon lisäksi pornoa löytyy myös esimerkiksi kirjallisuudesta sekä audiomuotoisena. Näistä kahdesta kirjallisella pornolla tai eroottisella kirjallisuudella on pitkät historialliset juuret, ja sitä on tehty jo pitkään erityisesti naislukijoita varten. (Paasonen 2015, 11–12.) Erityisesti videopornossa usein näytetään seksiä hyvin yksityiskohtaisesti ja esimerkiksi sukuelimiä voidaan kuvata hyvinkin läheltä. Vaikka pornossa näytettävä seksi sinänsä on seksiä, ei se usein kuvasta ”oikeaa” seksiä. Pornossa esimerkiksi seksiasentoja ei valita nautinnollisuuden perusteella, vaan asennoiksi valitaan usein mahdollisimman näyttäviä ja kameraystävällisiä asentoja. Porno onkin siis usein vahvasti näyteltyä ja käsikirjoitettua. (Spišák 2024.)

Vaikka porno ja sen tutkimus helposti mielletään moderniksi ilmiöksi ja saatetaan sijoittaa 2000-luvun alkuun ja internetin yleistymiseen, on se todellisuudessa jo hyvin vanha ilmiö. Esimerkiksi elokuvissa ja musiikkivideoissa on aina käytetty pornoestetiikkaa ja lisäksi jo hyvinkin vanhasta kirjallisuudesta, lauluista tai kuvataiteesta voi löytää seksuaalisia teemoja. (Paasonen 2016; Paasonen 2015, 10–13) Porno on ilmiönä jakanut aina mielipiteitä, mikä on näkynyt esimerkiksi 1970- ja 1980-lukujen feministisissä seksisodissa Yhdysvalloissa. Seksisodat jakoivat feministit kahtia: pornon hyväksyjiin ja seksuaalisen vapauden kannattajiin sekä pornon vastustajiin. (Paalanen 2010.) Esimerkiksi MacKinnon (1981, 325–326) kritisoi pornoa naisia halventavaksi ja alistavaksi viihdemuodoksi, joka osallistuu uusintamaan yhteiskunnissa vallitsevaa sukupuolten välistä epätasa-arvoa ja normalisoi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Toisaalta taas esimerkiksi Rubin (1993) näki seksuaalisuuden ja pornon positiivisemmassa valossa ja kritisoi seksuaalisuuden eri muotojen hierarkkisuuutta. Hänen mukaansa hierarkian päällimmäisenä ovat monogamisessa ja pitkässä suhteessa olevat heteropariskunnat, ja pohjalla taas esimerkiksi seksityöläiset ja pornon tekijät (Rubin 1993). Pornoon on siis kautta aikojen suhtauduttu monin eri tavoin ja sen vaikutuksista erityisesti naisiin on kiistelty pitkään.

Nykyään porno on läsnä lähes kaikkialla, ja siihen suhtaudutaan yleisesti ottaen aiempaa sallivammin. Kuitenkin esimerkiksi ikä, sukupuoli tai koulutusaste saattavat vaikuttaa pornoon kohdistuvien asenteiden muodostumiseen: esimerkiksi nuorten miesten on havaittu suhtautuvan pornoon muita sallivammin (ks. esim. Kontula 2017). Tutkimusten mukaan miehet katsovat naisia enemmän pornoa (ks. esim. Camilleri, Perry & Sammut, 2023), mutta ero on kuitenkin viime vuosina kaventunut (ks. esim. PornHub Insights 2023). Eroja siinä, minkälaista pornoa katsotaan, on kuitenkin vielä paljon. Esimerkiksi PornHub Insightsin (2023) mukaan sen naiskäyttäjät olivat etsineet eniten lesbopornoa, kun miehillä taas kyseinen hakusana oli vasta seitsemänneksi suosituin. Naiset katsoivat huomattavasti miehiä enemmän esimerkiksi naisten nautintoon tai naisten väliseen seksiin liittyviä videoita. Naisia kiinnosti enemmän myös romanttinen ja ”oikea” seksi. (PornHub Insights 2023.)

2.2 Pornon tutkimus

Pornoa on tutkittu aiemmin monista eri näkökulmista, riippuen tutkimuksen tarkoituksesta ja tutkijoiden kiinnostuksen kohteista. Tyypillisiä näkökulmia ovat esimerkiksi psykologinen

näkökulma, jossa tarkastellaan usein esimerkiksi mielenterveyttä (mm. Privara & Bob 2023), kehonkuvaa (mm. Paslakis, Actis & Mestre-Bach 2020) tai itsetuntoa (Kvalem, Træen, Lewin & Štulhofer 2014), sekä eettinen näkökulma, jossa pohditaan esimerkiksi ihmiskauppaan (Farley & Donevan 2021) ja seksuaaliseen hyväksikäyttöön (Maddocks 2018) liittyviä teemoja.

Pornoa on tutkittu aiemmin laajasti esimerkiksi käsittelemällä sen haittoja ja mahdollisia riskejä (ks. esim. Flood, 2009; Bryant, 2010). Erityisesti nuoriin kohdistuvat haitat, kuten kehonkuvan ongelmat ovat nousseet usein tutkimuksen keskiöön. Keskustelua on lisäksi herättänyt väkivalta ja sen yhteys pornon kulutukseen. Joidenkin tutkimusten mukaan pornoa katsovat ihmiset todennäköisemmin esimerkiksi seksuaalisesti ahdistelevat muita (ks. esim. Waterman, Wesche, Morris, Edwards & Banyard, 2022). Pääasiallisesti lähtökohta pornon tutkimukselle on usein negatiivinen, ja aihepiirin tutkimukseen perehtyessä löytää enemmän tuloksia esimerkiksi juuri pornon haitoista kuin hyödyistä. Lisäksi aiempaan pornotutkimukseen perehtymällä voi havaita, että iso osa tutkimuksista on tehty miehistä tai pojista.

2.3 Pornoistuminen

Pornoon liittyvässä tutkimuksessa käsitellään paljon myös yhteiskunnan pornoistumista, mikä onkin keskeinen käsite erityisesti internetpornoa tutkittaessa. Internetin ja muun teollisen kehityksen myötä porno on siirtynyt lähes täysin esimerkiksi lehdistä internetiin, eikä perinteisempiä pornoelokuvaakaan katsota kuin lähinnä nostalgiamielessä. Pornoistumisen käsitettä voidaan lähestyä eri näkökulmista, mutta esimerkiksi Nikunen ym. (2005, 10–14) määrittelevät pornoistumisen kolmen eri osa-alueen kautta, jotka kaikki kuvaavat ilmiön eri ulottuvuuksia. Ensinnäkin he kuvaavat pornoistumisen tarkoittavan pornoteollisuuden yleistä kasvua ja sen laajentumista globaaliksi teollisuudenalaksi. Pornoteollisuuden kasvuun ovat vaikuttaneet esimerkiksi mediateknologian kehittyminen sekä valtioiden pornoa koskevat muutokset lainsäädännössä, ja nykyään pornon tuotanto, jakelu ja kulutus ovatkin lähes kaikkialla kokeneet suuren muutoksen. (Nikunen ym. 2005, 10–14.) Paasosen (2016) mukaan esimerkkeinä tästä muutoksesta toimivat esimerkiksi se, että porno on saavutettavissa ennennäkemättömän helposti ja nopeasti, sekä se, että pornoa tehdään yhä monipuolisemmista aiheista ja siinä voikin nähdä lähes mitä tahansa.

Toisena, edelliseen vahvasti liittyvänä, pornoistumisen osa-alueena Nikunen ym. (2005, 12–13) nostavat esiin kehityskulun, jonka aikana kova porno on valtavirtaistunut ja saanut lisää näkyvyyttä yhteiskunnassa. Tähän liittyvät sekä edellä mainittu huomio siitä, että pornoa voi katsoa mistä aiheesta ja paikasta vain, sekä se, että nykyään suosiota ovat keränneet myös erilaiset seksitapahtumat ja -esitykset. Tähän ovat vaikuttaneet pornoteollisuuden laajentumisen, teknologian kehittymisen ja lainsäädännön muuttumisen lisäksi yleinen ilmapiiri. Kolmantena pornoistumisen osa-alueena he näkevät yleisen kulttuurin seksualisoitumisen. Tästä he nostavat esimerkeiksi mainonnan ja musiikkivideot, joissa voi törmätä vahvasti seksuaaliseen kuvastoon. (Nikunen ym. 2005, 10.)

2.4 Pornon katsomisen vaikutukset

Pornon vaikutuksia on paikoitellen haastavaa erotella pornoistuneen yhteiskunnan vaikutuksista. Paasonen (2015, 194) mukaan esimerkiksi teinien seksuaalissävyytteiset poseeraukset sosiaalisen median julkaisuissa eivät välttämättä ole saaneet vaikutteita niinkään pornosta, vaan esimerkiksi mainoksista tai muotikuvista. Näin ollen esimerkiksi kaikkia pornoon liitettyjä haittoja ja uhkakuvia ei ehkä voidakaan yhdistää suoraan itse pornoon, vaan niistä keskusteltaessa tulisi tarkastella mediakulttuuria laajemmin. Usein pornosta keskusteltaessa esiin nousevat vain negatiiviset vaikutukset tai oletetut mahdolliset riskit, kuten lapsiporno, hyväksikäyttö netin välityksellä tai nuorten saamat huonot vaikutteet (Paasonen 2015), mutta todellisuudessa vaikutusten kirjo on huomattavasti laajempi. Porno vaikuttaa ihmisiin eri tavoin, ja sen vaikutukset voivat olla fyysisiä, psyykkisiä tai sosiaalisia. Paasonen (2015, 189) huomauttaa myös, että pornon suhde yksilöihin riippuu myös iästä: 8- ja 16-vuotiaat lapset ovat esimerkiksi hyvin erilaisissa kehitysvaiheissa ja näin ollen myöskään pornon vaikutuksia heihin ei voida tarkastella yhdessä.

Pornon päätehtävän, kiihottumisen, lisäksi pornon fyysisiin vaikutuksiin voidaan laskea aivoista vapautuva dopamiini, joka voi aiheuttaa pornon kuluttajissa jopa riippuvuutta (Halttunen 2024). Pornoaddiktio luokitellaan pakonomaiseksi seksikäyttäytymiseksi tai seksiriippuvuudeksi, ja se tunnistetaan ongelmaksi, mikäli pornon katselu vie suhteettoman paljon aikaa yksilön elämässä vähintään kuuden kuukauden ajan (Vuohtoniemi 2022). Sosiaaliin vaikutuksiin voidaan laskea esimerkiksi pornoaddiktion aiheuttama sosiaalisten suhteiden kärsiminen tai pornon katseluun liittyvä häpeä (Vuohtoniemi 2022), ja toisaalta

myös yhdessä puolison kanssa pornon katselun tuomat hyödyt (Kohut, Fisher & Campbell 2016). Riippuvuuden lisäksi porno voi vaikuttaa psyykkiseen hyvinvointiin esimerkiksi aiheuttamalla häpeän tai syyllisyyden tunteita. Toisaalta myös liian rajuihin tai itselle epämiellyttäviin videoihin törmääminen saattaa järkyttää, jolloin nähdyt asiat saattavat jäädä vaivaamaan. (Spišák 2024.)

Porno esittää seksiä, minkä takia siitä usein puuttuu oikeaan seksiin kuuluvia elementtejä. Pornovideoissa oletuksena on, että seksiä harrastetaan aina, ja että kaikki haluavat sitä, eikä mikään akti tai asento ole mahdottomuus (Paasonen 2015). Näin ollen niissä jää usein näkymättömäksi seksistä keskustelu tai esimerkiksi suostumuksen kuvaus, mikä on oikeassa elämässä tärkeä osa seksiä. Tutkimuksissa ei kuitenkaan ole pystytty todistamaan, onko pornon katsomisella yhteyttä suostumuksen ymmärtämiseen tai varmistamiseen, vaikka riskin voikin kuvitella olevan olemassa (McKee, Litsou, Byron & Ingham 2022). Runsaan pornon katselun on kuitenkin havaittu olevan yhteydessä korkeampiin seksikumppanien lukumääriin, ja mahdollisesti myös muuhun seksuaaliseen riskikäyttöön (mm. Harkness, Mullan & Blaszczynski 2015).

2.4.1 Poikien suhde pornoon

Toisin kuin tyttöjen kohdalla, pornoa ja poikia on tutkittu paljon, ja pornon onkin havaittu voivan aiheuttaa pojille esimerkiksi paineita ja epävarmuuksia omaan kehoonsa ja naisen tyydyttämiseen liittyen. Suomalaisen tutkimuksen mukaan erityisesti oman peniksen kokoa saatetaan verrata pornonäyttelijöihin, mikä voi aiheuttaa ulkonäköpaineita ja käsityksen siitä, ettei heidän peniksensä ole tarpeeksi suuri. Lisäksi samassa tutkimuksessa havaittiin, että ainakin osa pojista kokee paineita naisen tyydyttämisen ja omien seksitaitojensa suhteen. Ainakin suomalaiset pojat katsovat pornoa ensisijaisesti itsetyydytystä varten, mutta monet näkevät pornon myös seksin mallina, josta voi ottaa vinkkejä esimerkiksi seksiasentoja varten. Toisaalta suuri osa pojista kuitenkin ymmärtää, että todellisen seksin ei tarvitse näyttää tai kuulostaa samalta kuin pornovideoissa. Pornoon suhtautumisen on havaittu vaihtelevan maahanmuuttajapoikien ja suomalaispoikien välillä: maahanmuuttajapojat suhtautuivat pornoon vähemmän kriittisesti ja ottivat helpommin suoria vaikutteita näkemistään videoista. Maahanmuuttajapojat myös vertasivat omaa penistään useammin pornonäyttelijöiden peniksiin, ja toisaalta kärsivät myös rodullistetuista stereotyyppioista. (Anttila 2012, 74–75.)

Pornon kulutus voi olla miehillä yhteydessä erektiohäiriöihin tai viivästyneeseen siemensyöksyyn (Kirby 2021). Dwulitin ja Rzymyskin (2019) havainnot viittaavat samaan suuntaan, sillä heidän mukaansa miesten pornon kulutus voi olla yhteydessä joihinkin seksuaalisiin häiriöihin, kuten seksuaalisen nautinnon vähenemiseen toisen ihmisen kanssa seksiä harrastaessa. Toisaalta pornon vaikutukset ja ihmisten suhde pornoon ovat yksilöllisiä, minkä takia monien miesten suhde pornoon on näistä tuloksista huolimatta positiivinen. Erityisesti ”pehmeämmän” pornon on havaittu voivan lieventää stressiä. Lisäksi pornon katselu voi kasvattaa miesten itseluottamusta omiin seksitaitoihin liittyen sekä auttaa löytämään uusia puolia omasta seksuaalisuudesta. (Kirby 2021.)

2.4.2 Pornon positiiviset puolet

Vaikka isossa osassa julkista keskustelua porno on leimattu yksinomaan negatiiviseksi ja haitalliseksi asiaksi, joidenkin tutkimuksen mukaan pornon haittoja on liioiteltu (ks. esim. Spišák 2019). Pornoon ja sen katseluun voidaan yhdistää myös jopa enenevässä määrin positiivisia puolia. Vaikka osalle porno aiheuttaakin ulkonäköpaineita ja omaan kehoon liittyvää häpeää, osalle vaikutus voi olla täysin päinvastainen. Kauneusihanteista poikkeaville ihmisille itsensä kanssa samalta näyttävien kehojen näkeminen pornossa voi auttaa ymmärtämään oman seksikkyytensä. Esimerkiksi BBW-genre (Big Beautiful Women) on auttanut joitain lihavampia naisia näkemään itsensä ensimmäistä kertaa kauniina ja haluttuina. Valtavirrasta poikkeavat pornovideot voivat myös auttaa hyväksymään omat genitaalinsa sen näköisenä kuin ne ovat ja tarjota aitiopaikan erilaisten kehojen näkemiseen. (Rothman 2021, 214–217.)

Porno voi toimia erityisesti nuorille tapana etsiä tietoa seksistä sekä oppia ihmisen anatomiaa. Hessen ja Pedersenin (2019) mukaan seksuaalisen kuvaston, eli käytännössä pornon, aktiivinen kulutus saattaa lisätä tietämystä ihmisen anatomiasta ja seksuaalisesta käyttäytymisestä. Tähän voi vaikuttaa esimerkiksi se, että pornolla saatetaan paikata muualta, kuten koulusta, saatua riittämätöntä seksuaalikasvatusta. Esimerkiksi Oinosen ja Susinevan (2019) teettämään kyselyn mukaan suomalaiset nuoret kaipaivat lisää seksuaalikasvatusta ja toivoisivat, että sitä annettaisiin pitkällä aikavälillä, eikä esimerkiksi vain kerran yläasteella. Vastauksissa nousi esiin myös kaipuu seksin ja seksuaalisuuden moninaisuuden käsittelylle, sillä vastaajien mukaan usein käsittelyyn pääsivät vain heterot cis-ihmiset ja heidän välisensä

seksi (Oinonen & Susineva 2019). Myös Rothmanin (2021) havainnot tukevat ajatusta siitä, että seksuaalikasvatus painottuu lähinnä heteroihin. Hänen mukaansa porno voi hyvinkin olla joillekin ensikosketus esimerkiksi oman seksuaali-identiteetin ymmärtämiseen, ja sen avulla voi olla mahdollista normalisoida seksuaalivähemmistöjen seksin nautinnollisuutta ja tavallisuutta.

Yksi jopa ilmiselvä positiivinen puoli pornossa on sen mahdollisuus lisätä ihmisten seksuaalista hyvinvointia. Porno voi auttaa ihmisiä kiihottumaan ja nostamaan seksihaluja sekä helpottaa orgasmin saamista ja lisätä seksuaalista nautintoa. Tämä saattaa tuntua monille jopa väärältä, sillä pornon katseluun ja myös seksuaalisuuteen itsessään liittyy paljon tabuja, mutta todellisuudessa porno on luotu tätä varten. (Rothman 2021, 211–212.) Pornon on myös havaittu voivan itsetyydytyksen yhteydessä vähentää stressiä ja toimia ajanvietteenä silloin kun on tylsää (McCormack & Wignall 2017). Kohut ym. (2016, 596) lisäksi havaitsivat, että ainakin heteropariskunnilla pornon katselu saattaa parantaa seksiin liittyvää kommunikaatiota, ja helpottaa esimerkiksi omien mieltymysten tai fantasioiden jakamista kumppanille.

3 Tutkimusasetelma

3.1 Tavoitteet

Tämän kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on syventää ymmärrystä siitä, millainen suhde tytöillä on pornoon. Tarkastelemalla kriittisesti aiempaa aiheesta tehtyä tutkimusta ja teoriaa pyrin luomaan uutta tietoa tyttöjen ja pornon suhteesta. Keskityn erityisesti siihen, muokkaako porno tyttöjen suhdetta seksuaalisuuteen tai seksiin. Pyrkimyksenäni on uuden tiedon tuottamisen lisäksi tarjota pohja tyttöjen paremmalle tukemiselle pornoistuneessa yhteiskunnassa, ja herättää keskustelua aiheen tarkemman tutkimuksen edistämiseksi. Tutkielman päätavoite on siis lisätä tietoa pornon ja tyttöjen suhteesta, ja nostaa esiin se ettei porno ole vain poikien asia.

Tutkielmani pääasiallisena tutkimuskysymyksenä toimii:

1. Millainen suhde tytöillä on pornoon?

Tämän lisäksi käytän yhtä apukysymystä:

2. Miten porno muokkaaa tyttöjen suhdetta seksiin ja seksuaalisuuteen?

3.2 Menetelmät

Tässä tutkielmassa tarkastelen pornon ja tyttöjen suhdetta kirjallisuuskatsauksen avulla. Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jonka avulla vanhoja tutkimustuloksia kerätään yhteen ja näin luodaan uutta tietoa vanhan teorian pohjalta. Kirjallisuuskatsaus arvioi ja kehittää vanhaa teoriaa ja sitä voidaan käyttää tiivistämään aiempaa korkealaatuista tutkimusta. Kirjallisuuskatsaus voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin: kuvailevaan ja systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen sekä meta-analyysiin. (Salminen 2023, 3–11.)

Tutkielmassani käytän kuvailevaa kirjallisuuskatsausta, sillä sen avulla pystyn tarkastelemaan tutkimusaiheeni monipuolisesti. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan luoda yleiskuva aiheesta ja siitä tehdystä tutkimuksesta, eikä se aseta liian tarkkoja sääntöjä tutkimukselle tai esimerkiksi aineiston haulle. Koska kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineiston valintaa eivät rajaa tiukat metodiset säännöt, aineistona on mahdollista käyttää hyvin

monipuolisesti eri tutkimuksia. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus voidaan myös jakaa kolmeen tyyliin: narratiiviseen, integroivaan ja kartoittavaan kirjallisuuskatsaukseen. Tässä kirjallisuuskatsauksessa käytän integroivaa tyyliä, sillä se mahdollistaa aiheen laajan tarkastelun eri tyyllisiä aineistoja hyödyntäen. Integroiva kirjallisuuskatsauksen avulla aiempaa tutkimusta tarkastellaan kriittisestä näkökulmasta, mikä sopii tutkimusaiheeseeni erinomaisesti. (Salminen 2023, 3–11.)

3.3 Aineisto

Tutkielman aineiston keruu toteutettiin sähköisillä tietokannoilla ja hakupalveluilla. Aineistoa haettiin aluksi suomeksi esimerkiksi hakusanoilla ”porno*”, ”tytöt”, ”pornoistuminen” ja ”seks*”. Sanojen katkaisulla toivoin useampia hakutuloksia. Nopeasti päädyin kuitenkin valitsemaan aineistokieleksi englannin, sillä sopivaa suomenkielistä tutkimusmateriaalia ei löytynyt. Aluksi käytin tiedonhaun apuna Google Scholaria ja Volteria, joista molemmista löytyi muutama sopiva aineisto, mutta lopulta päädyin käyttämään laajemmassa tiedonhaussa muita tietokantoja.

Google Scholarin ja Volterin apuna käytin SocINDEX With Full Text (Ebsco) -tietokantaa, josta löysin suurimman osan tutkielman aineistoista. Tietokannassa käytin englanninkielisiä hakusanoja kuten, ”porn*”, ”girl*”, ”sex*”, ”sexual development”, sekä ”youth or adolescents or young people or teen or young adults”. Kuten aiemminkin, hakusanojen ja fraasien katkaisulla odotin hakukoneen antavan laajemmin eri tuloksia. SocINDEX With Full Text (Ebsco) -tietokannassa lopulliseksi hakufraasiksi valikoitui porn* AND girl* AND sex*.

Tutkielman aineistojen alustava sopivuus selvisi tiivistelmät lukemalla, ja lopullinen valinta vahvistui vielä koko artikkeliin tarkemmin tutustumalla. Lopulliset aineistot tutkielmaan löytyivät Google Scholarista (n=2), Volterista (n=1) ja SocINDEX With Full Text (Ebsco) -tietokannasta (n=5). Kaikkien aineistojen tuli olla vertaisarvioituja, koskea nuoria (naisia), olla suomen- tai englanninkielisiä ja niiden tuli käsitellä pornoa. Koska aineistoa ei löytynyt suomeksi, kaikki valitsemani tutkimukset on julkaistu englanniksi. Kaikki aineistot sijoittuivat länsimaihin, sillä uskon länsimaisten tyttöjen suhteen pornoon olevan suhteellisen samanlainen.

Aiempaa tutkimusta tytöistä ja pornosta on saatavilla heikosti, minkä takia aineistoon valikoitui myös muita kuin vain tyttöjä koskevia artikkeleita. Lisäksi, koska tyttöjen ja naisten kokemusten voidaan olettaa liittyvän vahvasti toisiinsa, tutkielmani ei rajaa täysin ulos laajempaa naisnäkökulmaa aiheeseen. Rajallisen aineiston lisäksi mukana on myös yleisesti nuoria käsitteleviä tutkimuksia, joista olen analysoinut vain tyttöjen tuloksia. Aiempaa tutkimusta pornon vaikutuksista on tehty hyvin cis- ja heteronormatiivisesta näkökulmasta, minkä takia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen kokemukset jäävät tutkielmassani valitettavasti piiloon. Tästä aiheesta olisi kuitenkin hedelmällistä tehdä tulevaisuudessa enemmän tutkimusta.

Koska toteutan tutkielmani kirjallisuuskatsauksena, aineistonani toimii aikaisempi vertaisarvoitu tutkimus aiheesta, joka on löydetty akateemisista tietokannoista. Aineistoa ei ollut saatavilla suomeksi, minkä takia kaikki artikkelit ovat englanninkielisiä. Kaksi tutkielmaan valikoitunutta artikkelia on samalta tutkijalta, Turun yliopiston mediatutkimuksen laitoksen tutkijalta Sanna Spišákilta, ja ne painottuvat suomalaiseen yhteiskuntaan. Muut aineistot ovat eri kirjoittajilta ja eri puolilta maailmaa: Ruotsista, Italiasta (n=2), Hollannista, Saksasta, Yhdysvalloista ja Kanadasta. Kaikki artikkelit käsittelevät nuoria ja pornoa, ja suuri osa painottuu nimenomaan tyttöihin.

Spišákin artikkelit käsittelevät tyttöjen ajatuksia pornosta ja ”aidosta seksistä” (2020) sekä tyttöjä, pornoa ja ”seksuaalisia käsikirjoituksia” (2017). Italialaiset tutkimukset käsittelevät tyttöjen suhdetta internetpornoon (Scarcelli 2015) ja pornolle altistumisen sukupuolittuneita vaikutuksia (Cerbara, Ciancimino, Corsetti & Tintori 2023). Lisäksi aineistossa käsitellään pornon ja oman kehon arvostuksen yhteyttä (Paquette, Böthe, Dion, Girouard & Bergeron 2022), nuorten pornon käyttöä ja heidän seksuaalisia asenteitansa ja käyttäytymistä (Doornwaard, Bickham, Rich, Bogt & van den Eijnden 2015) sekä pornoa ja sen normalisointia sekä voimaantumista (Weinberg, Williams, Kleiner ja Irizarry 2010). Tholanderin, Johanssonin, Thunellin ja Dahlströmin (2022) ruotsalainen tutkimus taas käsittelee pornon jättämiä ”jälkiä” tyttöjen kokemuksissa.

4 Tyttöjen ja pornon suhde

Aineiston tulokset kertovat keskenään suhteellisen samaa kuvaa pornon kulutuksen määrästä: pojat katsovat tyttöjä enemmän pornoa, mutta myös tyttöjen pornon kulutus oli suhteellisen yleistä. Tutkielman aineiston mukaan pornon katselu vaihtelee hieman kulttuureittain, ja toisaalta myös tutkimusten sijoittuminen eri vuosikymmenille voi vaikuttaa tuloksiin. Tarkastelemani artikkelit on julkaistu vuosien 2010 ja 2023 välillä, eli uusimman ja vanhimman tutkimuksen välillä on jopa 13 vuotta. Internet ja internetporno ovat tässä ajassa muuttuneet, minkä takia pornon vaikutusten voisi olettaa myös vaihtelevan tutkimusajankohdan mukaan. Italialaistutkimuksen mukaan vain harva tytöistä katsoi pornoa, ja noin kuusi kymmenestä tarkasteltavista tytöistä ei ollut koskaan katsonut sitä (Cerbara, Ciancimino, Corsetti & Tintori 2023), kun taas esimerkiksi ruotsalaisia nuoria tarkasteltaessa luku oli huomattavasti suurempi; 50–76 % tytöistä oli katsonut pornoa (Donevan, Jonsson, Bladh, Priebe, Fredlund & Svedin 2022, ks. Tholander, Johansson, Thunell & Dahlström 2022, 1821). Näyttää siis siltä, että ainakin Etelä- ja Pohjois-Euroopan välillä on eroja tyttöjen pornon kulutuksessa. Länsimaiden sisällä eroavaisuus on siis jo suurta, mikä voisi viitata siihen, että laajemmassa kansainvälisessä tarkastelussa erot saattaisivat olla huomattavia.

Aineiston perusteella tulokset tyttöjen ja pornon suhteesta, sekä vaikutuksista tyttöjen seksuaalisuuteen ovat ristiriitaisia: joissain tutkimuksissa pornon on havaittu vaikuttavan negatiivisesti tyttöihin, toisissa vaikutus on jäänyt vähäiseksi tai neutraaliksi, ja kolmansissa vaikutukset ovat olleet pääosin positiivisia. Yleiskuva pornon ja tyttöjen suhteesta on kuitenkin suhteellisen neutraali: suoraan pornon katselun aiheuttamia negatiivisia puolia nousi esiin hyvin vähän. Aineistoa tarkastellessani pystyin eristämään neljä erilaista teemaa: pornon ja seksin erillisyyden, voimaantumisen, häpeän sekä porno seksin mallina. Seuraavaksi käsittelemme näitä teemoja tarkemmin.

4.1 Pornon ja seksin selvä ero

Suurimmalle osalle tytöistä porno ei merkitse samaa kuin seksi. Vaikka julkisessa keskustelussa usein törmää ajatukseen siitä, että nuoret eivät osaa erottaa seksiä pornosta, ainakin Spišákin (2020), Tholanderin ym. (2022) ja Scarcellin (2015) tutkimuksista voi havaita, että tämä ei todellisuudessa välttämättä pidä paikkaansa. Useat tytöt kuvailivat

pornoa kaupalliseksi, ylinäytellyksi, tunteettomaksi ja selvästi seksistä erilliseksi ilmiöksi. Oikeaan seksiin kuului heidän mukaansa intiimiyttä, välittämistä ja kommunikaatiota, minkä he kokivat usein puuttuvan pornosta. Lisäksi he mielsivät seksin usein osaksi parisuhteita, ja saattoivat kokea pornon jopa siveettömäksi. (Spišák 2020.) Myös Scarcellin (2015) artikkelissa tytöt yhtyivät tähän mielipiteeseen, ja kokivat, että pornosta usein puuttuu tunteita ja rakkautta. He kokivat seksin rakkaudenosoitukseksi, eivätkä välttämättä ymmärtäneet miksi kukaan haluaisi katsoa tuntemattomia ihmisiä harrastamassa tunteetonta seksiä. Saman tutkimuksen osallistujille porno ei ollut merkittävä osa elämää, ja he kokivat sen kuuluvan lähinnä pojille. Vaikka he ymmärsivät pornon katselun mahdolliset haittavaikutukset esimerkiksi kehonkuvaan liittyen, eivät he kokeneet saaneensa itse negatiivisia vaikutteita, mikä voi selittyä sillä, että he eivät kuluttaneet pornoa juuri lainkaan. (Scarcelli 2015.)

Scarcellin (2015) artikkelista nousi esiin se, että porno ei välttämättä kiinnosta tyttöjä samalla tavalla kuin poikia, vaan he saattavat kokea sen esimerkiksi tylsäksi. Iso osa pornokategorioista ja -videoista on suunnattu miehiltä miehille, eivätkä ne näin ollen välttämättä saavuta naispuolista yleisöä yhtä hyvin (Scarcelli 2015). Sekä Spišákin (2020) että Scarcellin (2015) artikkeleista voi havaita, että heidän haastattelemillaan tytöillä oli suhteellisen normatiivinen näkemys seksistä: näillä oli mielessä selkeä seksiä ja suhteita määrittävä intiimin seksin ideaali, mikä näkyi epäluuloisena suhtautumisena pornoon. Vaikka Spišákin (2020) ja Scarcellin (2015) tulosten painopiste ja sävy olivat hyvin erilaisia verrattuna esimerkiksi Weinbergin, Williamsin, Kleinerin ja Irizarryn (2010) tuloksiin, jossa porno näyttäytyi voimaantumisen lähteenä, kaikista tutkielman aineistoista pystyi havaitsemaan sen, että tytöt erottivat pornon ja seksin toisistaan, ja ymmärsivät pornon aiheuttamat mahdolliset haittavaikutukset (Doornwaard, Bickham, Rich & Ter 2015; Cerbara ym. 2023; Paquette, Bóthe, Dion, Girouard & Bergeron 2023; Scarcelli 2015; Spišák 2017; 2020; Tholander ym. 2022; Weinberg ym. 2010).

4.2 Tyttöjen voimaantuminen pornon avulla

Vaikka pornoon usein liitetään julkisessa keskustelussa lähinnä negatiivisia puolia, ei tutkielmani aineistossa ole havaittavissa pornon aiheuttavan enemmän haittaa kuin hyötyä. Esimerkiksi Weinberg ym. (2010) havaitsivat pornoa paljon katsovien tyttöjen suhtautuvan seksiin ja seksuaalisuuteen muita avoimemmin. Tytöt kertoivat pornon vaikuttaneen heidän suhtautumiseensa seksiin ja seksuaalisuuteen myönteisesti ja he kokivat pystyvänsä käymään

esimerkiksi aiempaa avoimempaa keskustelua seksistä. Pornoa katsovat tytöt suhtautuivat muita myönteisemmin esimerkiksi anaali- ja oraaliseksiin, ja toisaalta olivat myös kiinnostuneempia kolmannen osapuolen osallistumisesta seksiin. Pornon katselu lisäsi myös kiinnostusta itsetyydytykseen ja seksilelujen käyttöön, minkä voi tulkita viittaavan kiinnostukseksi omaa nautintoa kohtaan. Lisäksi pornoa katselevilla tytöillä oli muita enemmän seksikumppaneita, vaikka seksin harrastaminen rajoittuikin usein parisuhteisiin, eikä kevyempään, satunnaiseen seksiin. (Weinberg ym. 2010.) Myös Doornwaardin, Bickhamin, Richin, Bogtin ja Eijndenin (2015) mukaan enemmän pornoa katsovat tytöt suhtautuivat sallivammin seksiin ja seksuaalisuuteen. Toisaalta heidän mukaansa pornon katsomisella ei ollut pitkäkestoisia vaikutuksia tyttöjen seksuaaliseen käyttäytymiseen eikä seksiin liittyvien asenteiden muotoutumiseen (Doornwaard ym. 2015).

Weinbergin ym. (2010) tarkastelemat tytöt kertoivat voimaantuneensa pornosta, sillä se oli poistanut häpeää omaa seksuaalisuutta kohtaan. Lisäksi he kertoivat pornon normalisoivan seksiä, jolloin erilaisia akteja, kuten anaaliseksiä, on helpompi kokeilla. Pornoa paljon katsovat tytöt siis kokeilivat enemmän uusia asioita seksin suhteen, ja häpesivät vähemmän esimerkiksi omaa äänekkyyttään seksin aikana. (Weinberg ym. 2010.) Myös tuoreemmassa tutkimuksessa Cerbara ym. (2023) havaitsivat pornoa katsoneiden tyttöjen kokeneen voimaantumisen tunteita. He havaitsivat, että pornon katselu vaikutti ristiriitaisesti tyttöjen ja poikien sukupuoliroolien noudattamiseen. Pornon katsominen vähensi sukupuolirooleihin sitoutumista tytöillä, kun taas pojilla vaikutus oli päinvastainen. Lisäksi pornon katsominen vähensi tyttöjen sitoutumista sukupuolistereotyyppioihin. Vaikka samassa tutkimuksessa havaittiin pornon voivan vaikuttaa negatiivisesti esimerkiksi kehonkuvaan, tyttöjen kohdalla voimaantuminen nousi tärkeämmäksi vaikutukseksi. (Cerbara ym. 2023.) Tulokset viittaavat siihen, että porno voisi vaikuttaa poikiin negatiivisemmin kuin tyttöihin esimerkiksi juuri naiskuvan kohdalla.

Myös Spišák (2017) toteaa pornon voivan toimia sellaisena seksuaalikasvatuksen muotona, joka mahdollistaa tyttöjen voimaantumisen. Hän painottaa erityisesti pornon mahdollisuutta auttaa tyttöjä tavoittelemaan ja kokemaan kunnollista seksuaalista nautintoa. Tämä on sinänsä ristiriidassa hänen tutkimusaineistonsa tyttöjen kokemusten kanssa, sillä heidän vastauksissaan korostuvat usein esimerkiksi häpeän kokemukset. Toisaalta he kuitenkin tunnistivat pornon hyvät puolet, kuten omien seksuaalisten mieltymysten löytämisen. (Spišák 2017). On mahdollista, että vastaajien ikä vaikuttaa heidän kokemuksiinsa pornon

vaikutuksista erityisesti voimaantumisen suhteen. Esimerkiksi Weinbergin ym. (2008) tutkimuksessa vastaajien keski-ikä oli noin 21,3 vuotta, kun taas esimerkiksi Spišákin molemmissa tutkimuksissa (2017;2020) tutkimuksissa mukana oli vain alaikäisiä tyttöjä. Yli 18-vuotiaiden seksuaalisuus ja käsitys itsestä on usein jo vahvempaa, jolloin myös pornon voisi olettaa voivan toimia voimaannuttavana kokemuksena. Nuoremmille tytöille porno taas voisi olla haitallisempaa, sillä ymmärrys esimerkiksi seksistä ei usein ole vielä kovin suurta. (Paasonen 2015, 189.)

4.3 Häpeä: pornon vai yhteiskunnan syy?

Aineistoa tarkasteltaessa esiin voidaan nostaa myös häpeän teeman. Porno on yhä suuri tabu monissa yhteisöissä, minkä takia tämä ei ole yllättävää. Häpeän tunteita koettiin tutkimuskirjallisuuden mukaan ainakin kahdesta eri syystä: ristiriitaisuudesta pornon ja omien arvojen välillä sekä kamppailusta tyttöyden normatiivisen roolin kanssa. Tholanderin ym. (2022) tutkimus 17–18-vuotiaista ruotsalaistytöistä osoitti, että erityisesti feministeiksi itseään kuvailevat tytöt saattavat olla vaikeassa tilanteessa pornon suhteen. Toisaalta he tiedostivat pornon tehtävän nautinnon ja kiihottumisen lisääjänä ja käyttävätkin sitä tähän tarkoitukseen, kun taas toisaalta porno tuntui epäeettiseltä ja sen koettiin sotivan omia arvoja vastaan. Tutkimuksen tytöt kokivat erityisen haastavaksi sen, että he ovat tietoisia pornoteollisuuden kohdistuvasta kritiikistä ja saattavat julkisesti myös itse keskustella aiheesta, vaikka todellisuudessa käyttivät pornoa myös itse. (Tholander ym. 2022.)

Häpeän tuntemuksiin liittyy vahvasti myös ällötyksen tunne. Sekä Tholander ym. (2022), Scarcelli (2015) että Spišák (2020) havaitsivat tutkimuksissaan, että monet tytöt liittivät pornon käsittelyyn sanan ällöttävä (engl. disgusting). Ällötystä voitiin kokea pornovideoita tai -teollisuutta kohtaan, tai esimerkiksi omaan pornon kulutukseen liittyen. Tholanderin ym. (2022) artikkelista käy ilmi, että häpeään saattoi liittyä myös kokemus yksinäisyydestä: koska keskustelu tyttöjen pornon katsomisesta oli olematonta, saattoi vastaajilla olla olo siitä, että he olisivat ainoita tyttöjä, jotka tätä tekevät. Tämä taas saattoi lisätä häpeää, sillä se ruokki kuvaa siitä, että vain pojat katsovat pornoa (Tholander 2022). Oman pornon katselun lisäksi tytöt saattoivat hävetä omaa seksuaalista suuntautumistaan. Spišákin (2017) artikkelissa muutama tyttö kertoi katsovansa mielellään lesbopornoa, mutta he olivat huolissaan siitä, oliko se

normaalia. Yhteiskunnan ennakkoluulot siis saivat nuoret tytöt häpeämään omaa seksuaalisuuttaan ja sen toteuttamista, eikä niinkään itse pornovideot.

Vaikka monet tytöt kertoivat kokevansa häpeää pornoon liittyen, ei häpeä aina liittynyt itse pornon katseluun, vaan tyttöjen vastauksissa useammassa artikkelissa korostui ympäröivän yhteiskunnan aiheuttama häpeän tunne. Esimerkiksi Spišákin (2017) artikkelissa eräs vastaaja kertoi kamppailevansa niin sanotun hyvän tytön roolin kanssa, ja koki suurta häpeää siitä, että oli katsonut pornoa. Hänen häpeänsä kumpusi kuitenkin yhteiskunnan asettamista tyttöyden rajoista, sillä hän kertoi olevansa huolissaan siitä, että oli pilannut tulevaisuutensa ja pettänyt perheensä katsomalla pornoa (Spišák 2017). Kiinnostavaa suhteessa tähän hyvän tytön roolin kanssa kamppailuun oli se, että Scarcellin (2015) artikkelissa tytöt vaikuttivat sisäistäneen hyvän tytön roolin erittäin vahvasti. Eräs vastaaja esimerkiksi kuvaili paljon pornoa kuluttavia tyttöjä oudoiksi ja ”ei hyviksi tytöiksi”, kun taas poikien kohdalla hän totesi olevan sen jopa välttämätöntä (Scarcelli 2015, 242). Voidaan siis päätellä, että tyttöyden ahdasta roolia eivät siis ylläpidä vain pojat tai yhteiskunta laajemmin, vaan myös tytöt itse. Koska tyttöjen seksuaalisuuteen suhtaudutaan yhä monin paikoin rajoittavasti, voi oma kiinnostus seksiä ja pornoa kohtaan tuntua väärältä. Tulosten perusteella vaikuttaa siis siltä, että tyttöihin vaikuttavat negatiivisesti enemmän muiden ihmisten ja yhteiskunnan ennakkoluulot ja asenteet, kuin itse pornon katselu.

Pornon katsomisen on huomattu voivan vaikuttaa negatiivisesti omaan kehonkuvaan (Paquette, Bóthe, Dion, Girouard & Bergeron 2022; Cerbara ym. 2023), minkä voi myös tulkita häpeään liittyväksi ilmiöksi. Paquette ym. (2022) havaitsivat, että runsas pornon katsominen oli cissukupuolisilla heterotytöillä yhteydessä matalampaan oman kehon arvostukseen lyhyellä aikavälillä. Tutkimus kuitenkin viittaa siihen suuntaan, etteivät nämä vaikutukset välttämättä ole pitkäkestoisia. Kiinnostavaa oli se, että saman tutkimuksen mukaan kehonkuvaan liittyvistä vaikutuksista kärsivät nimenomaan vain cissukupuoliset heterotytöt: seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien tyttöjen kohdalla samanlaista vaikutusta ei havaittu. (Paquette ym. 2022.) Myös Cerbara ym. (2023) havaitsivat, että pornon katselu voi laskea nuorten tyytyväisyyttä omaan vartaloon. Lisäksi he huomasivat, että myös itsetunto voi madaltua pornon kuluttamisen myötä (Cerbara ym. 2023).

4.4 Porno seksin mallina

Useassa aineiston artikkelissa nousi esiin se, että monille tytöille porno toimii opettajan roolissa. Esimerkiksi Spišákin (2020, 1257) mukaan koulujen seksuaalikasvatus saattaa olla niin suppeaa, että monet tytöt kääntyvät suosiolla pornon puoleen. Tholanderin ym. (2022) artikkelin tytöt kertoivat oppineensa pornosta, miten miellyttää miestä mahdollisimman hyvin. He kertoivat oppineensa miltä seksikkään ja ”pantavan” näköinen nainen näyttää, ja kokivat paineita siinä onnistumisesta. Samalla he kuitenkin kokivat tilanteen ristiriitaiseksi, sillä eivät olisi halunneet keskittyä vain toiseen osapuoleen, eli mieheen. (Tholander ym. 2022.)

Jopa Scarcellin (2015) haastattelemat tytöt tunnistivat pornon merkityksen opettajana, vaikka he suhtautuivat muuten pääsääntöisesti suhteellisen negatiivisesti pornoon. Hänen tutkimuksensa tytöt pitivät pornoa poikien ja miesten asiana, eivätkä tunnustaneet sen kulutusta. Vaikka he kuvailivat pornoa pervoksi ja oudoksi, myönsivät he kuitenkin katsoneensa pornoa oppiakseen lisää pojista ja heidän ajatuksistaan ja mieltymyksistään. (Scarcelli 2015.) Spišákin (2017) artikkelissa käsiteltiin pääosin pornon negatiivisia vaikutuksia esimerkiksi haitallisten, seksiä määrittävien, seksuaalisten tilanteiden käsikirjoitusten (engl. sexual script) kautta, mutta esiin nousi myös se, etteivät tytöt välttämättä ota vaikutteita suoraan pornosta, vaan sen kanssa niin sanotusti neuvotellaan. Tytöt kertoivat ymmärtävänsä pornon mahdolliset haitalliset vaikutteet, mutta pyrkivät pohtimaan pornon tarjoamaa kuvaa esimerkiksi sukupuolirooleista kriittisesti, jolloin he esiintyivät kuitenkin myös itse toimijoina (Spišák 2017).

Myös Tholanderin ym. (2022) artikkelissa pornon negatiivisina vaikutteina nousivat esiin niin sanottujen seksuaalisten tilanteiden käsikirjoitukset. Pornossa näytettävä seksi on usein (hetero)normatiivista, ja videoissa seksi kulkee usein saman kaavan kautta: miehen nautinto on pääosassa ja nainen toimii niin sanotusti sivunäyttelijänä. Tholanderin ym. (2022) artikkelissa tytöt pohtivat sitä, kuinka he usein sivuuttavat oman nautintonsa, ja keskittyvät helposti vain miesten nautintoon. He tiedostavat tilanteen ristiriitaisuuden ja sen, etteivät saa seksistä kaikkea iloa irti, mutta he kertoivat oppineensa miellyttämään ensisijaisesti miehiä. Heidän kokemuksissaan nousee esiin se, kuinka he ovat valmiina laittamaan miehen itseluottamuksen ja egon heidän oman seksuaalisen nautintonsa edelle. Tytöt kertovat

oppineensa pornosta, että miehen niin sanotusti kuuluu dominoida ja johtaa tilannetta, ja naisen tehtävänä on saada mies tuntemaan itsensä hyväksi rakastajaksi esimerkiksi äänтелеillä tietyllä tavalla. Tytöt myös puhuvat siitä, kuinka on vaikeaa pysähtyä nauttimaan seksistä, sillä pornosta opittu kuva kovaa ääntelevästä ja tietyltä näyttävästä naisesta voi tehdä rentoutumisesta jopa mahdotonta. (Tholander ym. 2022.)

Myös Weinbergin ym. (2010) mukaan porno voi luoda ja toisaalta myös muokata seksuaalisia käsikirjoituksia tai toimintamalleja, jotka aktivoituvat seksiä harrastettaessa. Vaikka esimerkiksi juuri Tholanderin ym. (2022) artikkelin tytöt kokivat käsikirjoitusten vaikuttavan heihin lähinnä negatiivisesti, Weinberg ym. (2010) yhdistivät ilmiöön myös positiivisemmän puolen. He havaitsivat, että pornon katselu voi muokata käsikirjoituksia löysemmiksi ja laajentaa niitä. Pornoa katsovat tytöt laajensivat seksuaalisia käsikirjoituksia harrastamalla seksiä yhä useamman ihmisen kanssa, minkä voi tulkita eräänlaiseksi vapautuneisuudeksi tai voimaantumiseksi. Artikkelissa huomautetaan, että myös myönteisemmät seksuaaliset käsikirjoitukset leviävät ja yleistyvät jatkuvasti, mikä voi erityisesti naisten kohdalla lisätä kiinnostusta yhä monipuolisempaa seksiä kohtaan. (Weinberg ym. 2010.)

Sekä Scarcelli (2015), Weinberg ym. (2010) että Spišák (2017; 2020) havaitsivat, että tytöt käyttävät pornoa myös positiivisessa mielessä oppimiseen. Sen katsomisen havaittiin auttavan omien mieltymyksien löytämisessä ja antavan konkreettisia esimerkkejä sille, mitä seksi oikein on. Scarcellin (2015, 243) artikkelissa eräs vastaajista kertoi katsoneensa pornoa ennen ensimmäistä seksikertaansa, jotta tietäisi mitä tehdä tositalanteessa. Spišák (2020, 1257) taas havaitsi, että porno auttoi lieventämään seksiin liittyvää ahdistusta näyttämällä esimerkkiä. Hänen artikkelissaan myös käy ilmi, että tytöt saattoivat kokea seksuaalisen toimintakykijensä parantuneen pornon katselun avulla. Jo aikaisemmin seksiä harrastaneille tytöille pornon katselu saattoi antaa uusia neuvoja ja ideoita seksiin. Weinbergin ym. (2010) haastattelussa useampi vastaaja kertoi saaneensa pornovideoista rohkaisua etenkin suuseksin harrastamiseen. He kokivat pornon ”opettaneen heille kaiken mitä he tietävät suuseksistä”, ja vaikuttaneet siihen, ettei se tunnu heistä enää vieraalta ja ällöttävältä. Myös miehet kokivat pornon katselun kasvattaneen heidän itseluottamustaan suuseksin antamiseen naisille, minkä voi myös nähdä liittyvän tyttöjen seksuaalisuuteen. (Weinberg ym. 2010.) Spišákin (2017) artikkeli toi esiin myös sen, että tytöt käyttivät pornoa oppiakseen itsetyydytystaitoja- ja tekniikoita.

Erityisesti Spišákin (2017) ja Tholanderin (2022) artikkeleissa nousi esiin tyttöjen kokemus omasta toimijuudesta. Vaikka he tiedostivat oppineensa haitallisia ajatus- ja toimintamalleja pornosta ja kokivat suhtautuvansa siihen ristiriitaisesti, he eivät kokeneet itseään pornon uhreiksi. Spišákin (2017) haastattelemat tytöt eivät kokeneet millään tasolla traumatisoituneensa pornon katsomisesta, ja he pyrkivätkin tasapainottelemaan pornon vaikutusten kanssa. Tholanderin (2022) artikkelissa käy ilmi, että tytöt voivat kokea hallitsevansa pornon vaikutuksia itseensä, ja toisaalta myös usein tiedostavat ongelmat omissa ajatuksissa ja käytöksessä. Lisäksi osa heistä kertoi tavoittelevansa muutosta omiin ajatuksiinsa, jolloin he pystyisivät helpommin ohittamaan pornon haitalliset opit esimerkiksi sukupuolirooleista (Tholander 2022).

5 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa tarkastelin tyttöjen ja pornon suhdetta sekä sitä, muokkaako pornon kulutus tyttöjen suhdetta seksiin tai seksuaalisuuteen. Porno on merkittävä osa nykyaikaista mediakulttuuria ja se on siirtynyt perinteisistä medioista, kuten lehdistä ja elokuvista, internetiin. Yhteiskunnan pornoistumisen myötä pornon katselu on tullut entistä helpommin saavutettavaksi ja laajemmalle levinneeksi ilmiöksi. Porno on siis entistä suurempi osa yhteiskuntaa ja näin ollen myös tyttöjen arkea. Vaikka pornoa on perinteisesti pidetty miesten asiana, kirjallisuuskatsaus osoittaa, että myös yhä useammat tytöt käyttävät pornoa. Tämä haastaa perinteiset käsitykset sukupuolten eroista pornon kulutuksessa ja vaatii pohtimaan tyttöjen seksuaalisutta myös pornon näkökulmasta.

Pornon katsomisen vaikutukset ovat moninaisia, mutta kirjallisuuskatsauksen perusteella ne vaikuttavat olevan ehkä hieman yllättäen pääosin suhteellisen positiivisia tai ainakin neutraaleja. Suurimmat haitat eivät näytä liittyvän varsinaisesti suoraan pornoon, vaan enemmän yhteiskuntaan ja sen luomiin rooleihin ja paineisiin. Monet tytöt kohtaavat häpeää liittyen pornon katseluun, mikä johtuu osittain yhteiskunnan asettamista sukupuolirooleista ja normeista. Porno voi luoda ristiriidan omien arvojen ja pornon kulutuksen välille, mikä saattaa lisätä häpeän tunnetta. (Tholander ym. 2022; Spišák 2017). Vaikka häpeän tunteet kumpusivat pääosin yhteiskunnallisista syistä, vaikutti porno osaan tytöistä muilla tavoilla negatiivisesti. Kielteisiä vaikutuksia olivat muun muassa mahdolliset vääristyneet käsitykset seksistä sekä kehonkuvan ongelmat (Cerbara ym. 2023; Paquette 2023). Toisaalta joissain tutkimuksissa pornon katselu taas saattoi toimia tyttöjen mukaan voimaannuttavana kokemuksena. Pornon katselu saattoi esimerkiksi lisätä seksuaalista itsetuntoa, vähentää sukupuoliroolien noudattamista sekä antaa uusia ideoita seksiin. (Weinber ym. 2010; Cerbara 2023).

Tutkielmani tulokset noudattavat suhteellisen samaa linjaa kuin muukin, erityisesti poikiin liittyvä aiempi pornon tutkimus. Kuten pojillakin, myös tyttöjen kohdalla pornoa käytettiin laajasti oppimiseen. Pornosta voi aineiston mukaan oppia sekä negatiivisia että positiivisia asioita ja toimintamalleja. Esimerkiksi Spišák (2017) havaitsi pornon voivan opettaa tytöille itsetyydytytystä ja erilaisia seksiaakteja, kun toisaalta taas esimerkiksi Tholander ym. (2022) havaitsivat sen voivan luoda haitallisia toimintamalleja seksin suhteen, jolloin tyttöjen oma

nautinto voi unohtua. Aineiston mukaan tytöt käyttivät pornoa tietoisesti tiedonlähteenä seksille, mutta toisaalta saattoivat saada vaikutteita myös huomaamattaan. Pääosin he kuitenkin kokivat tunnistavansa pornon tuomat mahdolliset haitat, ja pyrkivät korostamaan omaa toimijuuttaan sekä minimoimaan negatiiviset vaikutukset. Pornon kulutus seksuaalikasvatuksen nimissä saattaa viitata siihen, etteivät esimerkiksi koulut pysty tarjoamaan riittävää seksuaalisuuteen liittyvää opetusta. Olisi siis tärkeää, että tulevaisuudessa seksuaalikasvatusta kehitettäisiin ja myös pornosta puhuttaisiin nuorten kanssa avoimesti.

Nuoret siis kuluttivat pornoa muiden syiden ohella oppiakseen lisää seksistä ja seksuaalisuudesta, niin hyvässä kuin pahassakin. Toisin kuin poikien kohdalla, vaikuttaa kuitenkin siltä, että pornon katselu voi olla tytöille hyvinkin voimaannuttava kokemus. Tämä voi liittyä esimerkiksi siihen, että tytöt ja pojat katsovat ehkä erilaista pornoa. Esimerkiksi Pornhub Insightsin (2023) mukaan naiset katsoivat miehiä enemmän naisten nautintoon keskittyvää pornoa, minkä kulutus saattaa olla mieluisampaa ja voimaannuttavampaa kuin esimerkiksi porno, jossa naisista puhutaan halventavasti. Voimaantumisen kokemuksiin liittyy varmasti myös tyttöjen ikä. Voisi olettaa, että nuoremmille tytöille tai lapsille ylipäänsä ikätasoon sopimaton seksuaalinen sisältö ei varmasti tunnu voimaannuttavalta vaan lähinnä ällöttävältä tai jopa traumaattiselta.

Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että pornon kulutuksen liittyy paljon häpeää. Aiemmassa, pojista tehdyssä tutkimuksessa, häpeän kokemukset eivät nouse esiin, mikä voisi viitata siihen, että odotus tyttöjen ja poikien seksuaalisesta käytöksestä on erilainen. Poikien ja miesten seksuaalisuuteen suhtaudutaan tyttöjä ja naisia sallivammin, mikä nousee esiin myös tutkielman aineistossa. Esimerkiksi Tholanderin ym. (2022) tutkimuksen tyttöjen häpeän tunne vaikutti kumpuavan yhteiskunnan paineista.

Mediassa pornoa käsitellään hyvin kaksijakoisesti. Toisaalta on helppo löytää uutisia pornon haitoista ja vaaroista, kun taas toisaalta usein voi törmätä seksiposiivisuutta julistaviin julkaisuihin, joissa pornoa jopa ylistetään. Vaikka voidaan väittää, että pornon haittoja on varmasti paikoitellen liioiteltu, olisi hyvä muistaa, että myös haitallista ja epäeettistä pornoa on olemassa, minkä kulutus erityisesti nuorille voi olla huonoksi. Helsingin Sanomat uutisoi 2.4.2024 nuorten suosimasta ”seksi-ilmioistä”, eli kuristamisesta, joka voi olla pahimmassa tapauksessa jopa hengenvaarallista. Kuristaminen seksin yhteydessä on lisääntynyt huomattavasti nuorten keskuudessa, ja tähän ovat vaikuttaneet erityisesti porno ja sosiaalinen

media. Mahdollisesti pornovideoista inspiroituneena nuoret ovat alkaneet ihannoimaan väkivaltaista seksiä ja esimerkiksi jälkiä kaulalla, mikä on sosiaalisessa mediassa näkynyt eräänlaisena trendinä. Kuten HS huomauttaa, osalle tämä voi olla todellinen seksuaalinen mieltymys ja tuottaa nautintoa, mutta erityisesti nuorten kohdalla ilmiöön tulisi suhtautua kriittisesti. Koska kuristamisen kohteina ovat usein tytöt, koskettaa tämä myös tyttöjen ja pornon suhdetta. (Kantola 2024.) Seksi on tavallinen ja toivottavasti suurimmalle osalle positiivinen osa elämää, mutta olisi tärkeää, että seksuaalisiin mieltymyksiin tutustuminen tapahtuisi omassa tahdissa ja ilman pornosta valtavirtaistuneita trendejä, jotka voivat painostaa tekemään itselle epämieluisia tai haitallisia asioita.

Tässä tutkielmassa keskityin tarkastelemaan tyttöjen ja pornon suhdetta sekä sitä, muokkaako pornon katsominen tyttöjen suhdetta seksiin tai seksuaalisuuteen. Tulosten perusteella tyttöjen ja pornon suhde voi olla aiemmin luultua positiivisempi, ja pornon kulutus voi muovata tyttöjen suhdetta seksiin ja seksuaalisuuteen sekä negatiiviseen että positiiviseen suuntaan. Koska aihe on laaja ja vain vähän tutkittu, on tyttöjen ja pornon suhteessa vielä paljon tutkittavaa. Tutkielman aihepiirin sensitiivisyyden takia tyttöjen kokemuksia tulisi käsitellä ja kuulla hienotunteisesti. Tutkielman aineiston etsintä oli haasteellista, sillä tutkimusta oli tehty aiheesta hyvin rajallisesti. Porno on perinteisesti mielletty vain poikien asiaksi, minkä takia tytöistä ja pornosta on saatavilla hyvin vähän tutkimusta. Lisäksi koska porno ja seksuaalisuus yleisesti ovat arkaluontoisia aiheita, on alaikäisten kokemusten selvittäminen niistä haastavaa ja nostaa esiin eettisiä kysymyksiä. Olisi tärkeää, että tulevaisuuden tutkimus ja käytännön työ seksuaalikasvatuksen parissa ottavat nämä tutkimuksessani esille tuomani havainnot huomioon ja tarjoavat nuorille välineitä käsitellä omaa suhdetta pornoon. Lisäksi on tärkeää muistaa, että pornon vaikutukset eivät rajoitu yksilötasolle, vaan ne voivat heijastua laajempiin yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja normeihin. Näin ollen pornon tutkimus ja keskustelu sen vaikutuksista ovat olennainen osa nykyaikaista seksuaalikasvatusta ja terveystieteitä.

Lähteet

American Psychological Association, Task Force on the Sexualization of Girls (2007) Report of the APA Task Force on the Sexualization of Girls. Saatavilla:

<https://www.apa.org/pi/women/programs/girls/report-full.pdf>

Anttila, Anna (2012) Seksiin, seurusteluun sekä koulun seksuaaliopetukseen liittyviä poikienkokemuksia ja toiveita nettikyselyssä. Teoksessa O. Kontula (toim.) *Mitä pojat todella haluavat tietää seksistä?* Tehoa poikien seksuaaliopetukseen (PoikaS-hanke).

Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 55/2012. Saatavilla:

<https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/82766156-poikas-raportti.pdf#page=62>

viitattu 12.3.2024.

Ballester-Arnal, Rafael & Gil-Juliá, Beatriz & Elipe-Miravet, Marcel & Giménez-García, Cristina & Gil-Llario, Maria Dolores (2023) Experiences and Psychological Impact Derived from Unwanted Exposure to Online Pornography in Spanish

Adolescents. *Sexuality Research and Social Policy*. <https://doi.org/10.1007/s13178-023-00888-y>

Bryant, Colleen (2010) Adolescence, pornography and harm. *Youth Studies Australia*, 29(1), 18–26.

Camilleri, Christina & Perry, Justin T. & Sammut, Stephen (2021) Compulsive internet pornography Use and Mental Health: A Cross-Sectional Study in a sample of university students in the United States. *Frontiers in Psychology*, 11.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.613244>

De Alarcón, Rubén & De La Iglesia, Javier I. & Casado, Nerea M. & Montejo, Angel L. (2019) Online Porn Addiction: What We Know and What We Don't—A Systematic review. *Journal of Clinical Medicine*, 8(1), 91. <https://doi.org/10.3390/jcm8010091>

Dwulit, Aleksandra Diana & Rzymiski, Piotr (2019) The Potential Associations of Pornography Use with Sexual Dysfunctions: An Integrative Literature Review of Observational Studies. *Journal of Clinical Medicine*, 8(7),

914. <https://doi.org/10.3390/jcm8070914>

- Farley, Melissa & Donevan, Meghan (2021) Reconnecting pornography, prostitution, and trafficking. *Atlánticas*, 6(1), 30–66. <https://doi.org/10.17979/arief.2021.6.1.7312>
- Flood, Michael (2009) The harms of pornography exposure among children and young people. *Child Abuse Review*, 18(6), 384–400. <https://doi.org/10.1002/car.1092>
- Halttunen, Eevamaria (2024) Katsonko liikaa pornoa? Nuortenlinkki.fi. Saatavilla: <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/seksuaalisuus-ja-sukupuoli/katsonko-liikaa-pornoa/> Viitattu 3.5.2024.
- Harkness, Emily L. & Mullan, Barbara & Blaszczynski, Alex (2015) Association between Pornography use and Sexual Risk Behaviors in Adult Consumers: A Systematic review. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(2), 59–71. <https://doi.org/10.1089/cyber.2014.0343>
- Hesse, Cassandra & Pedersen, Cory (2017) Porn sex versus real sex: How sexually explicit material shapes our understanding of sexual anatomy, physiology, and behaviour. *Sexuality & Culture*, 21(3), 754–775. <https://doi.org/10.1007/s12119-017-9413-2>
- Oinonen, Maria & Susineva, Anni (2019) Seksuaalikasvatus. *Seksuaalikasvattajan käsikirja*. 25–27. Saatavilla: https://hivpoint.fi/wp-content/uploads/2020/09/Seksuaalikasvattajan-kasikirja_netiversio.pdf Viitattu 18.2.2024.
- Kantola, Anne (2024) Väkivaltainen seksi-ilmiö leviää huolestuttavasti teinien keskuudessa. *Helsingin Sanomat*. 2.4.2024 <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000010316288.html> Viitattu 21.4.2024.
- Keller, Matthias & Walker, Mirella & Reutner, Leonie (2020) Sex sells? The role of female agency in sexualized advertisements. *Social Psychological Bulletin*, 15(1). <https://doi.org/10.32872/spb.2643>

- Kirby, Mike (2021) Pornography and its impact on the sexual health of men. *Trends in Urology & Men's Health/Trends - Urology & Men's Health*, 12(2), 6–10. <https://doi.org/10.1002/tre.791>
- Kohut, Taylor & Fisher, William A. & Campbell, Lorne (2016) Perceived effects of pornography on the couple relationship: Initial findings of Open-Ended, Participant-Informed, “Bottom-Up” research. *Archives of Sexual Behavior*, 46(2), 585–602. <https://doi.org/10.1007/s10508-016-0783-6>
- Kontula, Osmo (2017) Porno koetaan entistä kiihottavammaksi. Tietovuoto-artikkeli 12/2017. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos. Saatavilla: <https://www.vaestoliitto.fi/artikkelit/porno-koetaan-entista-kiihottavammaksi/>
Viitattu: 15.4.2024.
- Kvalem, Ingela Lundin & Træen, Bente & Lewin, Bo & Štulhofer, Aleksandar (2014) Self-perceived effects of Internet pornography use, genital appearance satisfaction, and sexual self-esteem among young Scandinavian adults. *Cyberpsychology*, 8(4). <https://doi.org/10.5817/cp2014-4-4>
- Livingstone, Sonja & Haddon, Leslie & Görzig, Anke & Ólafsson, Kjartan (2011) EU kids online: final report. 23. Saatavilla: http://eprints.lse.ac.uk/39351/1/EU_kids_online_final_report_%5BLSERO%5D.pdf
Viitattu 11.2.2024.
- MacKinnon, Catharine A. (1981) Not a moral issue. *Yale Law & Policy Review*. 325–326.
- Maddocks, Sophie (2018) From Non-consensual Pornography to Image-based Sexual Abuse: Charting the Course of a Problem with Many Names. *Australian Feminist Studies*, 33(97), 345–361. <https://doi.org/10.1080/08164649.2018.1542592>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto (7.7.2023) 12–15-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Saatavilla: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/> Viitattu 10.2.2024.

- McCormack, Mark & Wignall, Liam (2016) Enjoyment, Exploration and Education: Understanding the Consumption of Pornography among Young Men with Non-Exclusive Sexual Orientations. *Sociology*, 51(5), 975–991. <https://doi.org/10.1177/0038038516629909>
- McKee, Alan & Litsou, Katerina & Byron, Paul & Ingham, Roger (2022) Pornography and consent 1. *Routledge eBooks*, 42–52. <https://doi.org/10.4324/9781003232032-4>
- Nikunen, Kaarina & Paasonen, Susanna & Saarenmaa, Laura (2005) Anna meille tänä päivänä meidän... Eli kuinka porno työntyi osaksi arkea. Teoksessa Kaarina Nikunen, Susanna Paasonen & Laura Saarenmaa (toim.), *Jokapäiväinen pornomme: media, seksuaalisuus ja populaarikulttuuri*, 10–14. Vastapaino: Tampere.
- Paalanen, Tommi (2010) Esineellistäminen ja pornografia – pieni filosofinen tutkielma. *Niin & näin*, 2/2010.
- Paasonen, Susanna (2016) Pornification and the mainstreaming of sex. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.159>
- Paasonen, Susanna (2015) Pornosta. *Eetos-julkaisuja* 16. 10–18, 189 Painosalama Oy: Turku
- Paslakis, Georgios & Actis, Carlos Chiclana & Mestre-Bach, Gemma (2020) Associations between pornography exposure, body image and sexual body image: A systematic review. *Journal of Health Psychology*, 27(3), 743–760. <https://doi.org/10.1177/1359105320967085>
- PornHub Insights. (2023) 2023 Year in Review. Saatavilla: <https://www.pornhub.com/insights/2023-year-in-review#gender-demographics>
Viitattu 20.2.2024.
- Privara, Michal & Bob, Petr (2023) Pornography consumption and Cognitive-Affective distress. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 211(8), 641–646. <https://doi.org/10.1097/nmd.0000000000001669>

Robb, Michael B. & Mann, Supreet (2022) *Teens and pornography*, 5. San Francisco, CA: Common sense. Saatavilla:

<https://www.commonsensemedia.org/sites/default/files/research/report/2022-teens-and-pornography-final-web.pdf> Viitattu: 10.3.2024.

Rothman, Emily F. (2021) *The benefits of pornography*. *Oxford University Press eBooks* 209–220. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190075477.003.0013>

Rubin, Gayle (1993) *Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality*. Teoksessa H. Abelow, M. A. Barale ja D. M. Halperin (toim.), *The Lesbian and Gay Studies Reader*, 3–41. Routledge.

Nuortennetti (2023) Suorituspaineita pornosta, kavereilta tai mediasta? 12.10.2023.

<https://www.nuortennetti.fi/seksuaalisuus/suorituspaineita-pornosta-kavereilta-tai-mediasta/> Viitattu 21.4.2024.

Salminen, Ari (2023) *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja joihinkin hallintotieteellisiin sovelluksiin*. 3–11. Osuva.

Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-081-8>

Spišák, Sanna (2024) Hyvä tietää pornosta. Nuortenlinkki.fi. Saatavilla:

<https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/seksuaalisuus-ja-sukupuoli/hyva-tietaa-pornosta/> Viitattu 26.2.2024.

Sørensen, Anette Dina & Knudsen, Susanne V. (2007) *Nuoret, sukupuoli ja pornografia Pohjolassa*. Loppuraportti.

Vuohtoniemi, Karoliina (2022) *Pakonomainen seksikäyttäytyminen (ns. seksiriippuvuus)*.

Terveyskirjasto. 1.3.2024. Saatavilla: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01099> Viitattu 4.3.2024.

Väestöliitto (2024) *Lapsen seksuaalinen kehitys*. Saatavilla:

<https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/keho-ja-tunteet/lapsen-seksuaalisuus/> Viitattu 10.2.2024.

Waterman, Emily A. & Wesche, Rose & Morris, Grace & Edwards, Katie M. & Banyard, Victoria L. (2022) Prospective associations between pornography viewing and sexual aggression among adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, 32(4), 1612–1625. <https://doi.org/10.1111/jora.12745>

Liitteet

Liite 1. Aineisto

- Doornwaard, Suzan M. & Bickham, David S. & Rich, Michael & Ter Bogt, Tom & Van Den Eijnden, Regina (2015) Adolescents' use of sexually explicit internet material and their sexual attitudes and behavior: Parallel development and directional effects. *Developmental Psychology*, 51(10), 1476–1488. <https://doi.org/10.1037/dev0000040>
- Cerbara, Loredana & Ciancimino, Giulia & Corsetti, Gianni & Tintori, Antonio (2023) The (Un)Equal Effect of Binary Socialisation on Adolescents' Exposure to Pornography: Girls' Empowerment and Boys' Sexism from a New Representative National Survey. *Societies (Basel)*, 13(6), 146. <https://doi.org/10.3390/soc13060146>
- Paquette, Marie-Michèle & Bőthe, Beáta & Dion, Jacinthe & Girouard, Alice & Bergeron, Sophie (2023) Can I love my body even if it doesn't look like the porn stars'? Longitudinal associations between pornography use frequency and body appreciation in a diverse sample of adolescents. *Archives of Sexual Behavior*, 52(8), 3471–3489. <https://doi.org/10.1007/s10508-023-02679-3>
- Scarcelli, Cosimo Marco (2015) 'It is disgusting, but . . .': adolescent girls' relationship to internet pornography as gender performance. *Porn Studies*, 2(2–3), 237–249. <https://doi.org/10.1080/23268743.2015.1051914>
- Spišák, Sanna (2020) The intimacy effect: Girls' reflections about pornography and 'actual sex.' *Sexualities*, 23(7), 1248–1263. <https://doi.org/10.1177/1363460720902719>
- Spišák, Sanna (2017) Negotiating norms. *Young*, 25(4), 359–374. <https://doi.org/10.1177/1103308816660482>
- Tholander, Michael & Johansson, Sofia & Thunell, Klara & Dahlström, Örjan (2022) Traces of Pornography: shame, scripted action, and agency in narratives of young Swedish women. *Sexuality & Culture*, 26(5), 1819–1839. <https://doi.org/10.1007/s12119-022-09973-7>

Weinberg, Martin S. & Williams, Colin J. & Kleiner, Sibyl & Irizarry, Yasmiyn (2010)
Pornography, normalization, and empowerment. *Archives of Sexual Behavior*, 39(6),
1389–1401. <https://doi.org/10.1007/s10508-009-9592-5>